

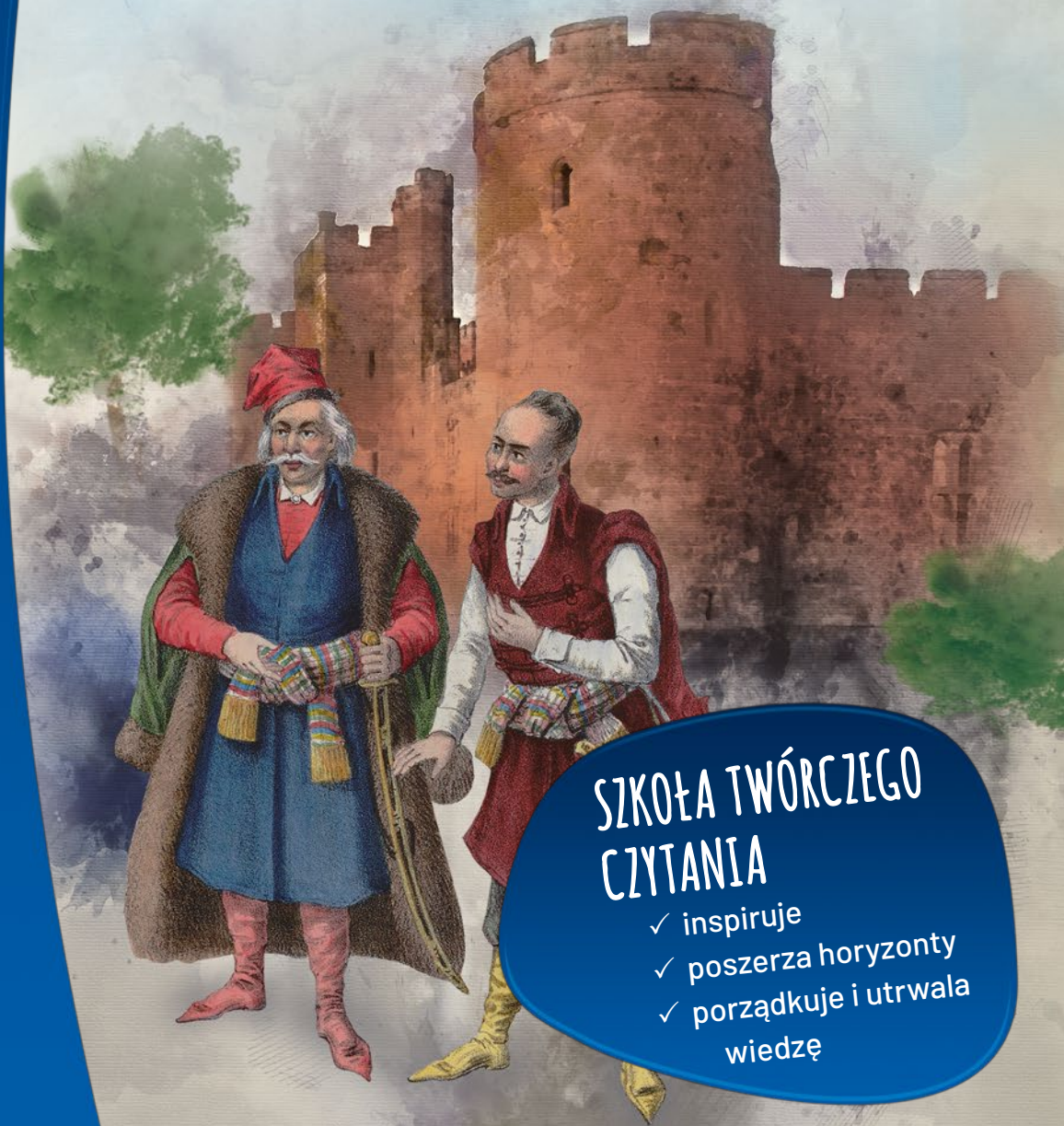
Katarzyna Ziola-Zemczak

KLASY

7-8

OPRACOWANIE ZEMSTA

Aleksander Fredro

SZKOŁA TWÓRCZEGO
CZYTANIA

- ✓ inspiruje
- ✓ poszerza horyzonty
- ✓ porządkuje i utrwala wiedzę

Katarzyna Ziola-Zemczak

OPRACOWANIE

ZEMSTA

Aleksander Fredro

Przed lekturą

Zemsta to dramat, czyli utwór przeznaczony do grania na scenie. Dlaczego zatem go czytamy? Aby dokładnie zapoznać się z tekstem, dobrze go zrozumieć, przy niektórych fragmentach zatrzymać się na dłużej, inne przeczytać uważnie dwa razy. Na szczęście komedię Fredry czyta się świetnie, a zawdzięczamy to znakomitym dialogom – dowcipnym, dynamicznym i łatwo wpadającym w ucho. Jak czytać *Zemstę*?

1. **Wyobraź sobie...** stare zamczysko podzielone na dwie części murem. Po jednej stronie energicznie kręci się Cześnik – postawny, tęgi, głośny i impulsywny szlachcic, po drugiej snuje się Rejent – niski, chudy, przygarbiony, oszczędny w ruchach. Sąsiedzi kłócą się o mur, ale to właściwie tylko pretekst – nienawidzą się szczerze i każdy z nich zrobi wszystko, by dokuczyć drugiemu. I o tym właśnie jest *Zemsta*. Czytając, zwróć uwagę na to, kto, na kim, za co i w jaki sposób się mści.
2. **Czytaj między słowami bohaterów** – nie pomijaj didaskaliów (to ten tekst wyróżniony pochyloną czcionką) – zawierają sporo informacji o tym, jak wyglądają bohaterowie, jak są ubrani, jak się poruszają, jak mówią (lub krzyczą). Wszystko to przyda się do charakterystyki postaci.
3. **Czytaj przypisy.** To naprawdę ciekawa lektura! Znajdziesz tam sporo informacji przybliżających czasy bohaterów Fredry.
4. **Gromadź skrzydlate słowa**, czyli zdania lub określenia, które weszły na stałe do języka. Niejedno z nich na pewno znasz, np. słynne *Jeśli nie chcesz mojej zguby, krokodyla daj mi, luby!*
5. **Szukaj skojarzeń** – komedia wykorzystuje tradycyjny schemat: spór dwu sąsiadów zakończony szczęśliwie małżeństwem ich dzieci. Bez trudu odnajdziesz ten schemat również w *Panu Tadeuszu*, a także w innych lekturach czy filmach.

Motyw sporu sąsiadów i potajemnej miłości ich dzieci znajdziemy w jednej z najpopularniejszych polskich komedii filmowych *Sami swoi* w reż. Sylwestra Chęcińskiego. Bohaterami są Kargul i Pawlak, wydarzenia dzieją się tuż po zakończeniu II wojny światowej, na Ziemiach Odzyskanych. Przyczyną konfliktu jest miedza (pas oddzielający pola), zaorana na trzy palce przez Kargula, oraz krowa Pawlaka, która weszła w szkodę sąsiadowi.

Ta pełna zabawnych zdarzeń historia doczekała się kontynuacji (*Nie ma mocnych i Kochaj albo rzuć*). Choć filmy, o których mowa, powstały w latach 1967–1977, nadal bawią. Ukazują w krzywym zwierciadle nasze wady, ale i umiejętność pogodzenia się i wspierania, gdy zajdzie taka potrzeba. Zupełnie jak w *Zemście*...

Dlaczego czytamy *Zemstę*?

...jest znakomitą komedią

Dzięki *Zemście* poznasz, w najlepszym możliwym wydaniu, czym jest komedia jako gatunek literacki (s. 22). Aby osiągnąć efekt humorystyczny, autor posługuje się przede wszystkim komizmem sytuacyjnym i słownym. Komizm sytuacyjny wynika z zastosowania takich środków, jak: przebieranki, granie nie swoich ról, komedia w komedii itp. Nierozzerwalnie łączy się z komizmem słownym najwyższych lotów.

...jest literacką wyprawą w szlachecki świat

Jednym z walorów *Zemsty* jest sposób przedstawiania postaci. Jak zauważa Czesław Miłosz, Fredro powołując do życia bohaterów swych utworów, wprowadzał postacie wzięte ze swojego otoczenia, postępujące w sposób niewiele różniący się od obyczajów współczesnej mu szlachty. Dzięki temu możemy poznać zwyczaje szlacheckie, styl życia, zalety i wady, sposób mówienia, ubierania się, relacje rodzinne itp.

...*Zemsta* nie tylko dla bywalca teatru, ale dla zwykłego czytelnika jest prawdziwą uczcią...

Czesław Miłosz

...jest wyjątkowa na tle literatury polskiego romantyzmu

Czytając *Zemstę*, można zapomnieć, że jej autor tworzył w czasach, gdy powstawały najwybitniejsze dzieła Mickiewicza, Słowackiego czy Krasińskiego. U Fredry nie znajdziemy obecnych w utworach wieszczów motywów, nastrojów, problematyki, rozważań nad rolą artysty i obowiązkami literatury czy fascynacji światem nadprzyrodzonym itp. Sztuki Fredry są realistyczne, dowcipne, pogodne, choć pod komediową otoczką kryją się gorzkie prawdy o ludzkich wadach, także tych specyficznych dla naszego narodu.

...nie pozwala się nudzić

Cechą Fredrowskich komedii jest **wartka akcja** – widz lub czytelnik nie nudzi się ani chwilę, a bohaterowie ze sceny na scenę zdają się wyskakiwać niczym w teatrze kukielkowym.

...*Zemsta*, napisana ostrym, ironicznym stylem, choć najpiękniejszym chyba polskim językiem, daje obraz tych cech narodowych, które stawały się tylekroć przyczyną naszych narodowych nieszczęść...

Andrzej Wajda